

Ammeli Engström
Kandidatarbete i Smyckekonst
Högskolan för Design och Konsthantverk
2014

Tack till Carolina Claesson, Karin Johansson och Klara Brynge.

Tack Britt Ignell.

Tack till klassen.

Tack till Pierre och Mathilda som stått vid min sida.

Jag tänker ofta på smycken som minnen.
Jag tänker ofta på minnen som smycken.

Innehåll:

Inledning	6-7
Bakgrund	8-9
Uppstart	10-11
Materialskisser	12-13
Genomförande	14
Att gjuta	15
Materialen	16-17
Samlingen	18-19
Samlande	20-21
Om repetition	22-23
Bild	24-25
Fragment	26-31
Intryck/Uttryck	32
Slutsatser	33
Källor och inspiration	34-35

Minnen är fragmentariska. Minnen är ibland så abstrakta att de väcks av en doft.

Utan minnen skulle vi inte ha någon identitet. Vi skapar och omskapar våra minnen så att de passar vår självbild. Vi lägger till, tar bort eller fyller på när endast fragment finns kvar. Skapandet av minnen är en ständigt pågående dynamisk process. Allt vad vi är och vill vara bygger på minnen.

I metallen letar jag efter ett språk som talar om transformation, det föränderliga i det vi minns. Jag gjuter objekt för att omarbeta dem. Testar vart gränsen går mellan det igenkännbara och det abstrakta. Minnet hjälper ögat att hela trasiga former. Vi vill minnas. Jag kretsar kring minnen och souvenirer, hur vi bär med oss våra minnen.

För ett år sedan gjorde jag en utbytetermin på Nya Zeeland. Där gjorde jag ett projekt om souvenirer utifrån mina intryck av Oceanien. Jag lekte med tankar utifrån vad man plockar upp och tar med sig hem från en ny plats. Det kom också att handla om hur vi formas efter våra intryck och erfarenheter, och hur det vi sedan skapar formas därefter.

Jag gjorde en serie broscher i detta projekt som souvenirer. Dom bestod av upphittade material, material kopplade till platsen eller kommentarer till objekt därifrån.

Det var en relativt kort kurs som jag inte hann fördjupa mig i mer än så, men temat har följt mig sedan dess.

Efter terminen åkte jag på en resa, och som alltid plockar jag upp mycket. Med ryggsäcken alldeles för tung av träbitar, stenar och annat var jag mer frågande än tidigare inför mitt samlande. Jag har blandande känslor inför detta, det faktum att vi i det skapar nya sammanhang, som skapar nya historier. Det blir till nya verkligheter, den fysiska närvaron, bärande, ägande och förvarande, blir till behov och förtjusning.

Under hösten gjorde jag ett utbyte i Paris, där gjorde jag mycket skissarbete och skrev en del för att försöka hitta en ingång till mitt kandidatarbete. Jag återkom till mitt arbete om souvenirer och fortsatte ett projekt om hur vi bär med oss vårt förflutna och vad vi bär på. Jag skrev en text om minnen, *les souvenirs* på franska, och där klarnade något som kanske för många är en självklarhet. Souvenirer är minnen, minnen i fysisk form.

I och med det visste jag att jag ville göra mitt kandidatarbete kring detta, jag började där jag befann mig just då.

Lika mycket som jag i detta projekt varit i en arbetsprocess om minnen och hur jag kan materialisera detta så har jag reflekterat över mitt eget görande.

Det har till stor del handlat om min ingång i smyckekonsten och dess betydelse för mig.

“Jag vet att det inte kan ha varit så, men det är så jag minns det.”
-Pat Barker, *Regeneration*

Jag började med att gjuta av växter på ett ganska så spontant sätt, naturen fascinerar och fungerar bra som byggmaterial. Valet av växter kommer också för dess lämplighet för gjutning, det brinner lätt i ugnen och avger inga giftiga gaser. Jag ville fort bygga upp en materialbank för att kunna undersöka hur förändringen från det gjutna fram till det omarbetade objektet ser ut. Jag gjuter, hamrar, smider och valsar för att se hur objekten transformeras. I varje hammarslag sker en förändring.

Ibland blir det svårt att fortsätta. Det händer att jag fäster mig vid ett uttryck. Allt händer i ögonblicket som hammaren slår i metallens yta. Ibland går jag bestämt fort fram, ibland finns det en tid av iakttagelse och utvärdering mellan varje slag.

Vad händer om jag smider lite till?

En nyfikenhet för hur transformationen fortsätter, objektets framtid. Annars tar det slut här i denna frusna rörelse. Jag hamrar lite till, vill se hur långt jag kan ta det. Minnet leker med mig. Det där jag just hade fäst mig vid, hur var det egentligen det såg ut?

Det var alldeles nyss, men nu ser jag på något annat och kan inte längre bedöma vad som just varit. Hur bestämmer jag att det är färdigt?

Jag lär mig till en viss del om hur förändringen tar form. När transformationen blir som mest överraskande, när något är för skört för att hålla ihop eller när metallen ger upp och spricker. Till en stor del består fortfarande hela denna process av ett överraskningsmoment.

Formen blir till en form som jag aldrig tidigare upplevt, i detta bekantar jag mig med något främmande, en process som kräver min fulla uppmärksamhet. Det gjutna materialet har också frångått sina ursprungliga kvaliteter.

I en gjutning kan det finnas sprickor eller smuts som inte alltid är synligt till en början men som drastiskt förändrar i och med att jag smider materialet. Förhållandena mellan massan och ytan som ständigt påverkas i funktion av varandra överraskar mig om och om igen.

Jag gör många tester, tycker om att gå direkt in i ett material. Upptäckten i det kan jag inte förutse på annat sätt än just i görandet. Materialskisser hjälper mig att utvärdera och ta arbetet vidare framåt.

Jag jobbar på något, lägger det åt sidan, och tar fram det så småningom för att fortsätta. Att jobba med flera delar parallellt ger mig tid att känna efter eller bara vila från något när jag tappar fokus. Materialen är viktiga.

Jag jobbar direkt och testar olika spår. Samtidigt som jag tycker att hela arbetet bildar någon form av minneskarta så väljer jag bort delar succesivt. Detta sker ganska av sig självt då jag plockar fram och fortsätter på det som talar till mig mest i stunden. Jag har svårt att förhålla mig till den tidsbegränsning som finns och jobbar ganska fritt ända fram tills att tiden börjar ta slut. Vad jag slutligen väljer att fokusera på sker de sista veckorna.

Idén om arbetsmetod var tydligt formulerad inför projektstarten. Det jag inte visste var vad jag skulle gjuta, det fanns en tvekan i hur jag skulle förhålla mig till minnen/personliga minnen. Det har följt med som en osäkerhet genom hela projektet. Jag har valt att koncentrera mig på principen av hur minnen transformeras snarare än specifika minnen, men i mina val kommer det ändå tillbaka till mina erfarenheter och egna minnen. Hur mycket kan jag behålla för mig själv? Det har varit en balansgång däremellan, det egna minnet och idén av minnet.

Jag stannar kvar i valet att gjuta spontant och testar olika idéer. För att hitta en utveckling och en fortsättning i projektet relaterar jag ständigt till mina minnen, händelser, detaljer och symbolik. Jag fokuserar på transformationen, vad som händer i görandet, och uttrycket av det omarbetade objektet. Jag jobbar parallellt med det generella och det högst personliga.

Jag gjuter av växter och föremål direkt, eller bygger hybrider som sätts ihop under vaxprocessen. Jag fördjupar mig inom att abstrahera utifrån en och samma utgångspunkt. Ytterligare ett steg mot mina egna minnen är de material som jag tillfört senare i arbetet.

Jag väljer att bara fortsätta, så långt det går. Den undersökande delen får vara lång, det har känts viktigt och inspirerande att låta fokus ligga på processen. Det är också något som jag lärt mig om mig själv och mitt arbetssätt, vikten av att vara i material. Jag söker tillit i att det som kommer ur mina händer berättar om mina erfarenheter och kunskaper på ett rättvist sätt.

Förberedelserna är många och ganska långa inför själva gjutningen. Jag trivs med processen, och vikten av att låta alla moment ta sin tid. Det blir en arbetsrytm som är varierande mellan insamling av material, bygga vaxträd, gipsa kuvetterna, sätta ugn och sedan gjuta. Detta vid sidan av att sedan få arbeta med det gjutna materialet och låta det ta nya riktningar. Det händer att gjutningar misslyckas, men det sker en förbättring, och jag känner nu efter 12 ugnar och 61 kuvetter att jag behärskar tekniken ganska väl. Upprepning ger till slut fingertoppskänslan som behövs, det handlar mycket om den när man gjuter.

Det är något i den grundläggande principen med att gjuta som fascinerar. Skillnaden och förändringen som sker mellan före och efter, att något kan byta kropp.

När något gått igenom ett materialskifte blir vi uppmärksamma på detaljer och former, det taktila och densiteten förvånar.

Aluminium som material visar sig vara väldigt passande att gjuta i. De tunna detaljerade formerna är lättare att lyckas med i aluminium än i andra metaller på grund av dess låga smälttemperatur. När jag går upp i storlek drar jag nytta av att det är ett så lätt material så formerna inte blir för tunga. Även när jag bearbetar metallen så tycker jag att den är väldigt tillåtande.

Det går lätt att smida, jag glödgar som vanligt men inte lika ofta som andra metaller.

Aluminium är intressant som material, det finns mycket i det som jag vill fortsätta att utforska. Till skillnad från silvret är det snarare som att information raderas ju mer jag hamrar metallen, ytan kan upplevas "död". Jag lär mig om när jag kan dra nytta av dess specifika uttryck, eller när jag väljer att jobba med alla skiftningar som kommer med silvret. Allt aluminium som jag använder är återvunnet. Det är en speciell känsla att omvandla ett material så.

Aluminium

Vid sidan av alla tester påbörjade jag något där jag utgår ifrån en och samma utgångspunkt. En växt som jag tillför en cirkel, gjuter och smider. Här fann jag fort en hel värld av möjligheter, eller kanske snarare en hel armé. Samlingen blev viktig från första början. Jag hade inga idéer om hur många objekt jag ville skulle ingå i denna samling, men en tanke om att de skulle vara få, så att man kan se dem alla ordentligt. Ändå fortsatte jag att göra fler, tills att jag upplevde en känsla av en helhet. Samtidigt som antalet växte ökade vikten av alla delars individualitet. Jag har arbetat genom varje del och detalj av samlingen i takt med dess expanderings. Samlingen växer, tas isär flyttas om och sätts ihop. Delar gjuts ihop, sågas av, flyttas om och svetsas ihop.

I var och ett av dessa objekt finns det en medvetenhet av val och komposition. En sammansättning av beslut med cirkeln som gemensam bärare. I denna del av projektet beslöt jag mig för att hålla mig till materialen silver och aluminium uteslutande. Jag tycker att dessa metaller kommunicerar på ett intressant sätt tillsammans. En viktig upptäckt var när jag kunde svetsa ihop dessa material, här kunde jag börja laga de trasiga bitarna och komponera mera fritt direkt i materialen. Här går objekten från att vara ganska så enkla i formen och jämna storleksmässigt till att hitta nya uttryck. Denna upptäckt är viktig för fortsättningen av arbetet. Här fann jag att jag kunde variera och arbeta med formerna på oändligt många sätt. Det gjorde det möjligt för mig att kunna abstrahera mitt arbete och i och med det fann jag en lust att ta det längre. Abstraktionen har varit viktig hela tiden då jag i detta projekt sett det som ett sätt att kommunicera en tanke. Genom att jag kan komponera fritt och svetsa ihop de olika delarna som jag vill får de en annan betoning. De talar om skevhet och skörhet. Det finns en mänsklig symbolik som i sitt sammanhang talar om individualism och tillhörighet/utanförskap i en grupp.

De sammansvetsade sköra delarna har jag sedan stärkt med olika material. Detta var något som kom intuitivt efter att de första objekten kom ur ugnen. Många bitar var för sköra på vissa punkter eller hade redan gått av. Fort satte jag mig ner och virade ihop de trasiga delarna med tråd. Jag ville laga dessa, men det kom också att bli en viktig del i arbetet. Mest använder jag tråd, textilier och gummiband, sådant som jag hittar omkring mig. Jag samlar på upphittade material, eller på nya material som tilltalar. En viktig faktor är att få plocka fram material som jag sparar på, souvenirer från andra platser och material som är kopplade till egna minnen.

Lagningarna och sammansättningarna av dessa bitar talar om en dåtid och viljan att bevara något. Materialen jag tillfört för också med sig färg, strukturer och en värme till metallen och arbetet. Ett minne av att en hand satt ihop dessa bitar, och ett minne av det vardagliga arbetet. Med dessa små tillägg kan jag även arbeta med det varma och det kalla, det lätta och det tunga, och minnet av den färgen.

Att samla som fenomen är något som jag fascineras av, men i det läser jag ofta in något sorgligt, tungt och melankoliskt. I letandet av dess betydelse slår jag upp "samlande" på Wikipedia:

Definition på samlande

Vad som är en samling finns det inga helt klarlagda kriterier för. Ett kriterium kan vara att det är fråga om en samling när man införskaffar ett föremål i huvudsak för att komplettera, och inte för att använda föremålet till det avsedda skälet.

Här nedan följer några olika kriterier som används av olika samlare:

Har man tre exemplar av något är man en samlare, har man åtta så är det en mani.

Man har fler exemplar av ett föremål än vad man har egentlig användning för.

Man registerför sina föremål och försöker komplettera med exemplar man saknar.

Man betraktar sin samling som just en samling.

Jag skulle vilja lägga till något om det fysiska föremålets betydelse för oss att kunna hålla fast vid minnen, och övertygelsen i det vi minns.

Slutligen, det som inte är abstrakt får stå upp mot rädslan för att något faller i glömska.

Många har starka förhållningssätt till fysiska ting och till samlande.

Den libanesiska konstnären Rabih Mroué bjuder in till sitt personliga arkiv av minnesfragment utan början eller slut. Han beskriver ett mönster och hur det vi samlar på blir till en befintlig del av vårt minne:

“I have been collecting worthless material for almost ten years now, taking good care arranging it, documenting it, indexing it, and preserving it from any possible damage. This material is constituted of cut-outs from local newspapers, photographs, interviews, news stories, excerpts from television programmes, objects and other things ... Today I possess what resembles an archive, or let's say I possess a real archive that relates only to me: a kind of added memory that occupies different corners of my domestic space, despite the fact that I do not actually need it. It is an invented memory that is exhausting me, and which I cannot liberate myself from. For this reason, I will uncover some parts of my archive, hoping that - by making it public- I can get rid of its weight. This will be my attempt to destroy a memory that doesn't know how to erase itself.”

Rabih Mroué, Text for the performance Make me stop smoking, 2006.

Repetition som arbetsmetod, det blir till en rytm, avkopplande, och det hjälper mig att koncentrera mig.
Repetition kan både handla om att lita på det enskilda som att inte göra det.

It's rarely the event, or action being repeated, that we're interested in reconsidering. Repetition works like a catalyst, and it's our relationship to the imitation, and the act of creating and witnessing the copy, where something interesting happens.
- Iain Forsyth and Jane Pollard, in conversation with Pil and Galia Kollektiv, 2007.

”Varför har du med detta bös?” Denna fråga ställde en klasskamrat när hon såg mina små trasiga bitar som lossnat, omsorgsfullt låg de uppradade på presentationsbordet vecka 5. Det fick mig att ifrågasätta varför dessa små delar hade sin givna plats. I dessa små bitar kunde jag läsa den typ av information som jag känner igen från när minnen känns långt borta, strukturer och fragment av material och händelser.

Dessa små bitar i metall som ursprungligen kommer från något jag gjutit har gått igenom en lång process av materialskifte och bearbetning. De har med hammaren skiljts från sitt ursprungsmaterial och blivit till något annat. Jag började ge dessa små fragment ett utrymme genom att komponera ihop delar. Som en fortsättning från det jag gjort hittills i projektet så har jag även här jobbat med linjer, avstånd och avslut. Här har jag tillsatt en tråd, och en cirkel.

I och med att man sätter något på en pinne så ger det känslan av att det är något utvalt. Något viktigt som förtjänar denna plats, som att ”sitta på tronen”, eller ”sätta någon på en piedestal”. Genom att dessa fragment förankrats på en tråd ges de ytterligare en form och ett sammanhang. De får en mer given plats och kanske blir det lättare att se dem. Det ger likaså ett naturligt sätt för hur man kan närma sig dessa, ta upp dem, och bära dem.

Jag har skissat med materialet, penna och papper. De fragment som jag valt ut att fortsätta med har fått leda mig vidare till hur de blir till färdiga objekt. Det får styras av en balans, mötet mellan abstrakt form, tråden och cirkeln.

Denna har jag hittat på marken och burit med mig en tid.

En början i ett oändligt stort projekt. Svårigheter har jag främst upplevt när projektet vuxit och jag i stunden har haft svårt att se om jag håller mig inom min ram. Nu i efterhand tycker jag att jag jobbat nära min projektbeskrivning. Det känns bra.

I arbetet har jag hittat början till flera olika spår, något jag tänker på som olika grupperingar inom ett och samma projekt. Jag är glad att jag tillåtit mig arbeta på detta sätt, undersökande och processbaserat. Nu står jag med mycket material och tankar som kan ligga till grund för framtida projekt, eller bara en fortsättning. Det finns delar i projektet som ligger mig extra varmt om hjärtat, som jag trots det här valt bort. I slutet av projektet valde jag att koncentrera mig på, och arbeta igenom, vad jag kallar "*samlingen*". Detta för att det kändes mest rimligt i förhållande till tiden.

Det har varit intensivt, lustfyllt och utvecklande, på ett personligt plan likväl som för min identitet som konstnär/verkare.

Källförteckning:

- sida 9. Schachter L. Daniel. Sökandet efter minnet. 1996. Brain Books AB, Jönköping
- sida 21. Wikipedia. Hämtad 12 april 2014, från <http://sv.wikipedia.org/wiki/Samlade>
- sida 22-23. Edited by Ian Farr. Memory. Documents of Contemporary Art. 2012. Whitechapel Gallery, London

Inspirationsmaterial:

- Gurdjieff George / De Hartmann Thomas. Musik
Minnets funktion, Kjell Espmark. Filosofiska rummet, Sveriges Radio. <http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/54012?programid=793>
Datum 2014.04.02
- Föreläsning, Pontus Wasling . Minnet, fram och tillbaka. Kommunikationsavdelningen, Sahlgrenska akademien.
Datum 2014.01.22
- Lettres Porutgaises, 1669, La guide du livre
Tranströmer Tomas. Dikter och prosa 1954-2004. 2011. Bonnier pocket
Sarah Moon. Fotograf